

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

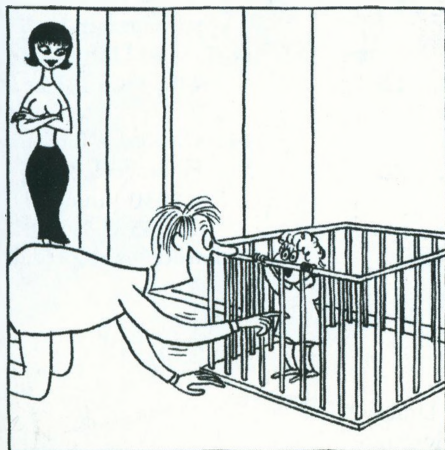
Nr. 3 28. årgang 2013

DIKKE - DIKKE - DIK --

DIKKE - DIKKE - DIK --

DIKKE - DIKKE - DIK --

DIKKE - DIGTE - DIGT -!

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 28. årgang 2013

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsøe eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 150 kr, 100 kr pensionister og studerende

www.lfhk.dk

© Copyright
Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

TEGNEREN JØRGEN MOGENSEN 3
af *ASGER BERG*

BREAKING NEWS ANNO 1848 8
af *PETER SCHMALTZ-JØRGENSEN*

HILLERØDBORGERE 1865-1870 18
af *ASGER BERG*

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING 2014 20

Forside: Forarbejde til en af de første striber af POETEN OG
LILLEMOR, 1950.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - Dines
Jørgensen, Rådgivende ingeniører - FOSS - Hillerød Borger-
stiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte
Vinlager, Hillerød - PricewaterhouseCoopers, Hillerød - Spar
Nord, Hillerød - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
asger.berg@mail.dk

Næstformand og kasserer
Inge Elsøe
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676
elsoe@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsøe Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 9220
selseo@yahoo.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4826 3365

Peter Schmaltz-Jørgensen
Helsingevej 37A
2830 Virum
Tlf. 4585 5957
schmaltz@webspeed.dk

TEGNEREN JØRGEN MOGENSEN

Jørgen Mogensen (1922-2004) vil altid blive husket som tegneserie-tegner. Hans stribe med figurerne POETEN OG LILLEMOR løb fra 1950 og igennem resten af 1900-tallet ind i det nye århundrede. Den blev så populær, at den også gav grundlag for 3 spillefilm fra 1959, 1960 og 1961 med Henning

Moritzen og Helle Virkner som titelpersoner.

Da Jørgen Mogensens berømmelse tog fart, kunne Hillerød bryste sig af sit bysbarn, for han var jo "kakkellovnsmandens søn" fra Helsingørgade!

Jørgen Keld Mogensen blev født i Hillerød den 16. marts 1922 som

AF

ASGER BERG

Carl H.
Mogensens
støbegodsforret-
ning i Helsing-
ørsgade 34

Skovtur. Fra
venstre Jørgen
Mogensens
møster, moderen,
Laura Mogen-
sen, illebror
Flemming og
Jørgen Mogen-
sen, ca. 12-år

søn af købmand Carl Henrik Mo-
gensen og hustru Laura Kristine
født Jensen, Helsingørsgade 34,
og døbt i Slotskirken.

Hans far, "kakkelovnsmanden"
Carl H. Mogensen, drev i mange
år Hillerød Støbegodslager fra
adressen i Helsingørsgade. Her
boede familien også på førstesalen,

indtil Carl H. Mogensen i midten
af 1930'erne byggede et hus i
to etager omkring hjørnet, Bak-
kegade 4. Carl H. Mogensen var
selv købmandssøn og født i 1892
i Helsingørsgade, hvor bedstefaren,
Henrik August Mogensen også
havde beværtning med keglebane
i gården, på hjørnet af Bakkegade.

Carl H. Mogensen leverede
støbegods til hele Nordsjælland.
Kakkelovne var jo datidens op-
varmningsform overalt. Han blev
medlem af Hillerød byråd, medlem
af bestyrelsen for Frederiksborg
Bank og opnåede at få ridderkorset.
Han døde i 1974, mens Jørgen
Mogensens mor levede til 1984.

Jørgen Mogensen var søn num-
mer 2. Storebror Paul Mogensen
var født i 1918 og blev senere den,
der overtog driften af støbegods-

lageret efter faderen. En lillebror, Carl Flemming, kom til i 1928. Han blev uddannet som boghandler i Toftes Boghandel i Hillerød. De tre brødre havde mange fætre, heriblandt smedemester Immanuel Mogensens tvillinger Knud og Helge Mogensen. Sidstnævnte faldt i kamp mod tyske vagtposter i Københavns Frihavn et par dage før befrielsen i maj 1945.

Efter grundskolen på Marie Mørks Skole kom Jørgen Mogensen i 1933 i I. mellem på Frederiksborg Statsskole på Søndre Banevej. Han blev konfirmeret i Slotskirken i 1936 og afsluttede sin skolegang i Hillerød med realeksamen fra Statsskolen i 1938.

Efter realeksamen havde Jørgen Mogensen lyst til at blive kunstner, dvs. maler. Hans far syntes dog, at det var en bedre idé, at han fik en håndværksuddannelse som maler. Derfor kom han i lære hos malermester P.M. Petersen, og her afsluttede han sin læretid med at opnå guldmedalje ved svendeprøven. Siden da rørte han aldrig i sit liv en vægmalerpensel, fortæller hans søn Jesper.

Under besættelsen var Jørgen Mogensen CB'er, altså medlem af civilbeskyttelsesværnet. Han flyttede til Strandstræde på Christianshavn sammen med fotograf Bror Bernild, spejderkammerat og hillerøddreng som han selv,

Side 3: Den unge Jørgen Mogensen malede i 1943 udsigten fra sin fars hus op ad Bakkegade imod Langesvej. Det vakte debat, da Carl H. Mogensen byggede i 2 etager ved siden af de gamle huse i Bakkegade.

Foto ca. 1934

Siegfried "Casper" Cornelius tegnede han serien ALFREDO, og fra 1946 blev Jørgen Mogensen hentet til Politikens tillæg Magasinet, hvor POETEN OG LILLEMOR begyndte. Den var løseligt bygget over den unge digter Frank Jægers

Lillemor: Næh, har nu her — dig må jeg vist ha' lidt fut i —
lidt mere kruddt i —
ka' du så se at komme op!

Jørgen Mogensen og Gerda Nystad, ca. 1970.

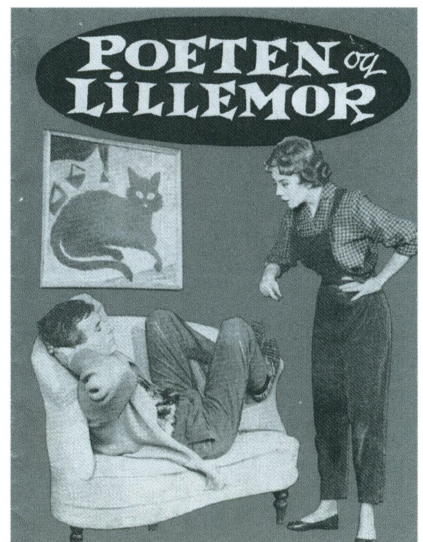
Foto: Rigmor Mydtskov.

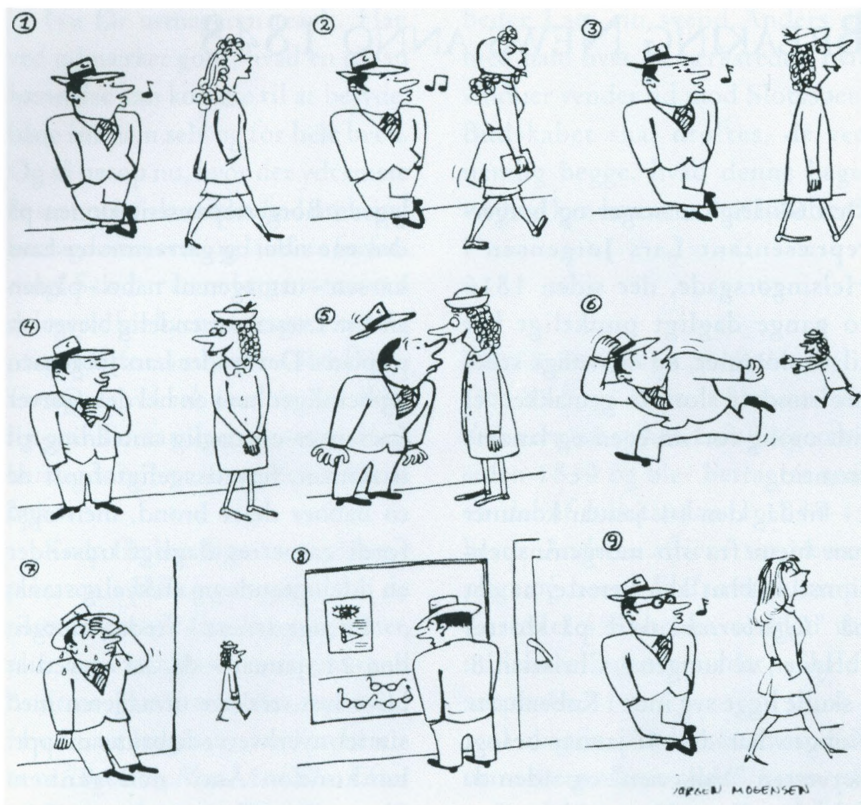
Til højre illustrationer fra programmet til den første Poeten og Lillemor-film fra 1959

og fotograf Palle Jæger, digteren Frank Jægers storebror. Det var i øvrigt Bror Bernild, der gav Mogensen kælenavnet "Moon", som siden fulgte ham blandt venner og familie.

Han begyndte at studere tegning og croquis på Peter Rostrup Bøyesens malerskole, og det var i denne periode, at han besluttede sig for at blive tegneserieskaber.

Jørgen Mogensens løbebane som tegner begyndte i 1944, da han leverede sine første vittighedstegninger til magasinet HUDIBRAS. Sammen med vittighedstegneren

familieliv i den lyse tid i Farum i begyndelsen af 1950'erne, men i de følgende årtier udviklede serien sig fra familiehumor inden for hjemmets fire vægge til venlig samtidssatire med blik for tidens skiftende tendenser.

Sideløbende med den serie tegnede Jørgen Mogensen efterhånden andre populære serier som fx LUL-LUBELLE og ESMERALDA.

I 1955 blev Jørgen Mogensen gift med tegneren og maleren

Gerda Nystad, og de fik sammen sønnerne Jesper og Kristoffer.

Da Jørgen Mogensen døde den 1. maj 2004, efterlod sig han ikke kun en overordentlig omfattende produktion efter sin mere end 60 år lange kunstnerkarriere som tegner, maler og billedhugger. Han efterlod sig også et smukt eftermæle som et varmt og venligt menneske med stor indsigt og et bredt interessefelt inden for billedkunst og kultur.

BREAKING NEWS ANNO 1848

AF
PETER
SCHMALTZ-
JØRGENSEN

Den 61-årige urmager og borgerrepræsentant Lars Jørgensen i Helsingørsgade, der siden 1816 to gange dagligt punktligt har tilset slotsuret, og de mange stueure rundt i slottets gemakker, er lidt urolig for sin egen og landets fremtid.

Fredag den 14. januar kommer han hjem fra sin morgeninspektionstur. Han kan berette, at det på "Rygtebørsen" ovre på slottet forlyder, at kongen - Christian 8. - skulle ligge syg inde i København. Kongen har den 5. januar besøgt korvetten "Valkyrien" og siden da følt sig utilpas. Han er blevet forkølet, og behandlingen har været ineffektiv. *Det ser alvorligt ud!*

Men ret hurtigt trænger denne efterretning i baggrunden. Urmagerens tanker er på dette tidspunkt mere fokuseret på det meget bøvl og de mange klager, der for tiden behandles af Borgerrepræsentationen og i skatteudvalget.¹ Lars Jørgensen er desværre en del af begge dele, og så absolut ikke fornøjet dermed. Selv hans eget skattetilsvær er der igen blevet anket over. Men for få dage siden har han fået oplyst, at der var faldet endelig dom i den gamle injurie- og skattesag fra foråret 1847 mellem ham selv og tre kol-

leger i Borgerrepræsentationen på den ene side, og garvermester Lars Larsen - urmagerens nabo - på den anden. Larsen var endelig blevet sat på plads. Det fryder Lars Jørgensen og beroliger ham en hel del. Garver Larsen er en daglig anledning til irritation, hovedsageligt fordi de to naboer deler brønd, men også fordi garveriet dagligt udsender en ildelugtende og afskyelig stank.

En uge senere - fredag morgen den 21. januar - da det er ved at blive lyst, trasker urmageren med sin ret nyerhvervede brune moppe, hanhunden Ami² ned gennem Slotsgade og de III trin op til det store tårnurværk, som skal justeres. Allerede ved afteninspektionen dagen før har han noteret sig en mindre unøjagtighed. Det var en kendt sag i hele byen, at Slotsuret gik helt præcist, ja så nøjagtigt, at man trygt kunne sætte egne ure derefter. Dette gode renommé ville den lettere pedantiske urmager ikke sætte over styr.

Knap er Lars Jørgensen og Ami ved at gøre sig klar til at returnere til Helsingørsgade, da de i indre slotsgård møder den vagthavende. Han fortæller i fortrolighed urmageren, at der netop er indløbet et budskab fra København om, at kongen er afgået ved døden aftenen før.

Nu får urmageren travlt. Han ved udmærket godt, hvad en sådan hændelse kan komme til at betyde, både for ham selv og for hele byen. Og så netop nu, hvor der ydermere er stor politisk usikkerhed omkring hertugdømmerne og landets forfatning. Selv har Lars Jørgensen, som delegeret for byen, deltaget i møder i Ständerforsamlingen i Roskilde. *Urmageren ved nok, hvad det hele drejer sig om!* Forfatningsspørgsmålet, hertugdømmerne og enevældens ophør!

Knap får han lagt overfrakken i privaten i Helsingørsgade, før de tilstedeværende familiemedlemmer, plus hans værdsatte urmagersvend Andreas Hansen kaldes sammen. Hvad Lars Jørgensen her kan berette er "*Breaking News*" for alle. Efter en kort palaver mellem damerne

beder Lars sin svend Anders gå med ham over på værkstedet, hvis vinduer vender ud mod Slotssøen. Budskabet skal drøftes, de ved nemlig begge, hvad denne begivenhed kan komme til at indebære.

SKYER TRÆKKER SAMMEN

Den 27-årige Andreas Hansen havde været ansat hos Lars Jørgensen siden 1839 og blev betragtet som en del af husstanden. I 1844-45 havde Andreas aftjent sin værnepligt og boet i Elefantstokken på Kastellet i København. Han var uddannet ingeniørsoldat, såkaldt sappør.³

I nogen tid havde man hos urmageren været opmærksom på, at Andreas var begyndt at "kis-

Gårdsiden af huset, Helsingørsgade 9, 1913. Foto: Lokalhistorisk Arkiv. Fra vinduerne havde man denne udsigt til slottet

Urmager Lars
Jørgensen og
Christiane foto-
graferet novem-
ber 1864

semisse” med husets 24-årige datter Sophie. Nogen forlovelse var det nu ikke kommet til, men de kunne velsagtens kalde sig for kærester. Sophie, der hjalp sin mor Christiane i den store husholdning

i huset i Helsingørsgade, havde betroet moderen, at hun gengældte urmagersvendens følelser. Men giftermål kunne jo først blive aktuelt, når manden ville være i stand til at brødføde en familie, dvs. havde fået

aflagt mesterstykke og var blevet selvstændig. I den aktuelle kritiske situation kunne Sophie jo godt se, at det muligvis kunne have lange udsigter. Sæt nu, at Andreas skulle i krig? - Sophie var fortvivlet!

Urmagerfamilien var normalt godt informeret om den aktuelle politiske situation i landet. De købte f.eks. Frederiksborg Amtstidende, som godt nok kun udkom en gang om ugen, men var velorienteret.

Den tilspidsede politiske situation i landet medførte, at der allerede den 25. januar 1848 afholdtes et første møde på Rådhuset i Hillerød, hvori blandt andre Lars Jørgensen, brændevinsbrænder Hans Christopher Borregaard, boghandler Lauritz Krog og overlærer J.A. Ostermann deltog. Det møde kom der selvfølgelig ikke noget ud af. Fra urmager Lars Jørgensens tre voksne børn i hovedstaden indløb der beretninger om den pludselige og alvorlige situation. De boede bag Helligåndskirken på Strøget, og kunne derfra følge begivenhederne på tættest hold.

Den 25. februar, en måned efter dødsfaldet, stedtes Christian 8. til hvile i Roskilde Domkirke. For første gang i historien befordredes kongens kiste fra København til Roskilde med toget.

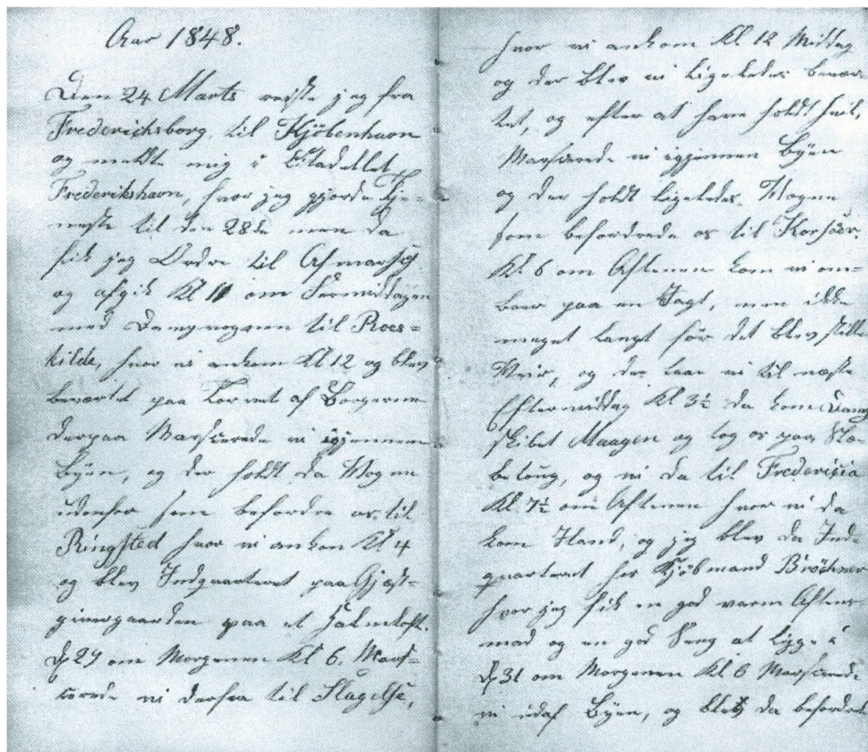
I Hillerød begyndte urmagerens datter Sophie at hænge med hovedet, idet hun fornemmede på de alvorlige miner og den tyste

tale i hjemmet, at det hele kunne ende med, at hendes kæreste Andreas måske skulle indkaldes. Og det skete også. Den 20. marts fik Andreas Hansen besked om at give møde på Kastellet i København så hurtigt som muligt. Fredag den 24. marts rejste han med diligencen til København. Med sig i bagagen havde han en dagbog med 70 blanke sider. Den 25. marts meldte han sig på Kastellet.

I Hillerød samledes borgere på Brummersteds gæstgiveri "Stadt Kopenhagen". Situationen drøftedes blandt byens toneangivende spidser. Damerne var ikke inviteret med, men de kunne få lov at stå for diverse indsamlinger og afholdelse af basarer.

KRIGSDAGBOG 1848-1851⁴

Urmagersvend Andreas Hansen, også kaldet "Asminderød", førte dagbog i de tre år, han deltog i krig. Dagbogen påbegyndtes samme dag, han forlod Frederiksborg. Ved ankomsten til hovedstaden bemærkede han den revolutionære stemning, men meldte sig straks i Citadellet, dvs. på Kastellet, hvor de første dage gik med at blive udrustet. Blot fire dage senere var han og hans folk klar til afgang. Det skete med det året før indviede damptog til Roskilde, hvor han noterede sig, at borgerne beværtede dem på Stændertorvet.

Derfra i march ud af byen, hvor bøndernes vogne holdt klar og befordrede dem til Ringsted, hvor de overnattede på et halmloft. Derfra til Slagelse - igen beværtet af borgerne - og ved ankomsten til Korsør straks ombord på en "jagt", et mindre sejskib. Men på grund af manglende vind kom de ingen vegne, før dampskibet "Maagen" tog dem på slæb helt til Fredericia, hvilket var en uheldig forsinkelse på næsten to dage.

Andreas Hansen selv lod sig indkvartere hos den 67-årige købmand Thøger Brøchner i Danmarksgade i Fredericia, men allerede dagen efter måtte han og

hans mandskab af sted til Kolding og Haderslev. Krigen var allerede begyndt. Den 29. marts var den danske hær gået over Kolding Å, og samtidig med at Andreas og hans folk den 9. april var ved at istandsætte en bro i skoven ved Kobbermøllen nær Bov, kunne den danske hær notere sig sin første sejr over de oprørske slesvig-holstenere. Andreas morede sig ved at skrive, at de på den nærliggende hovedgård kunne indtage et måltid ærter og flæsk, som egentlig var forberedt til tyskerne, som nu var flygtet over hals og hoved.

Den 10. april - dagen efter slaget ved Bov - red Kong Frederik

7. ind i Flensborg by i spidsen for sin livgarde. Allerede dagen før var Andreas ankommet med sine folk ved sekstiden om aftenen og var blevet modtaget ”med stor jubel af byens indvånere, og blev smukt beværtet overalt”. Men Andreas og hans folk ilede videre til Slesvig, hvor de den 24. april i al hast måtte søge tilbage Flensborg, idet den tyske hær under ledelse af general Friedrich von Wrangel⁵ vandt hurtigt frem. Andreas håbede nu på lidt hvile, men skrev om de rygter han hørte, at preusserne var på vej til Flensborg. Og ganske rigtigt, den 24. april klokken fem om morgenen blev der slået alarm, og ”vi måtte ud af byen i al hast, og det skete vist ikke i den bedste orden.”

Indkvarteringerne for det menige mandskab skete for det meste

Sophie og Andreas Hansen
ca. 1870.

Foto: J. Stratböcker

på gårdene - på hølfterne, men som dagbogen afslører, kunne Andreas Hansen som oversappør ofte få et noget mere bekvemt natteleje. Da han f.eks. i august 1848 var stationeret ved Grejs på Vejleegnen, gjorde han et notat om, at opholdet hos enkemand og gårdmand Jens Christiansen på 85 år ”var mådeligt”, medens han bemærkede, at på næste opholdssted, præstegården, ”der havde jeg det godt”. Det var klart, huset var fyldt med præstens mange unge døtre.

Hen på efteråret 1848 opholdt Andreas Hansen sig i en længere periode i Fredericia og var indkvarteret hos den knap 50-årige og ugifte urmager Johannes Mathias Mørch, som havde flere tjenende ånder på Andreas’ alder, og dertil kom så, at man jo med Mørch

kunne føre en fornuftig faglig dialog om urmageri.

Nu var der selvfølgelig ikke krigshandlinger hver dag. Der var lange pauser, våbenhviler, dårligt vejr - *de ville helst ikke arbejde hvis det regnede*, skriver Andreas Hansen. Der berettes om trælsomme istandsættelser af broer, som de tyske tropper havde ødelagt, om veje, der blev anlagt, om skyttegrave, der blev gravet osv. Men om dødsfald og andre alvorlige hændelser for mandskabet skriver han besynderligt nok kun meget sjældent.

FREDERICIA JULI 1849

I juli 1849 var den danske hær hovedstyrke samlet i egnen omkring Middelfart, og planen for angrebet blev lagt i et krigsråd den 4. juli i Vejlby Præstegård. Det skulle finde sted den 6. juli, kl. 1 om morgenen. Ventetiden var lang. Efter overfarten fra Fyn til Fredericia foregik kampen i terrænet nord for byen. Udfaldet havde to retninger, den vestlige arm ledet af de Meza mod landsbyen Egum; den østlige, ledet af general Rye.

Netop ved dette slag og ved optakten til det, var Andreas Hansen og hans deling i skudlinien. De havde gravearbejde og vagttjenester, og kuglerne peb om ørerne på dem. Herom skriver han: *"Den 6. juli blev der gjort udfald fra fæstningen, hvor vi stormede alle de fjendtlige bat-*

terier, kastede fjenden et par miil tilbage, gjorde 1.800 fanger tog 34 stykker skyds.⁶ Den 12. juli holdt jeg fridag."

Et par gange i de tre år krigen varede, drog Andreas Hansen hjem til Hillerød på orlov. Rejsen fra Jylland kunne tage fire dage, men han overnattede - på statens regning - på kroer, og bønderne var pligtige at stille transport til rådighed. En permission kunne være af en til to måneders varighed, og i 1849 kunne Andreas endda holde jul hjemme hos Sophie og også besøge sine forældre i Asminderød.

HJEMSENDELSE

I januar 1851 opløste den slesvigholstenske hær sig, og preussiske og østrigske tropper besatte Holsten. Krigen var endt med en dansk pyrrhussejr - en dyrekøbt sejr. Andreas Hansen skriver på dagbogens sidste sider: *"Den 2. marts 1851 til Fredericia hvor jeg blev permitteret. Den 3. marts afrejste derfra om aftenen kl. 19 over Snoghøj og Middelfart og Odense til Nyborg hvor jeg ankom den 4. marts middag kl. 12. Kl. 16 afgik jeg med Dampskibet og ankom til Korsør kl. 18, og derfra til Roskilde og Frederiksborg, hvor jeg ankom den 5. marts om eftermiddagen kl. 16 og traf sammen med min fader, og kørte med ham hjem til Asminderød, hvor jeg forblev til den 8. marts.*

Da kørte jeg atter med fader til Frederiksborg, hvor jeg ordnede mine sager, (forlovelsen med Sophie) og begyndte at

arbejde den 10. april 1851 (hos kommende svigerfader Lars Jørgensen), hvor jeg da vedblev at arbejde til den 21. marts 1855, da jeg meldte mig til mesterstykke, hvilket jeg foreviste den 29. juni 1855 ... Den 2. oktober 1855 haver jeg Borgerskab på Rådstuen ... Den 5. oktober 1855 begyndte jeg at arbejde på min egen hånd i Slots-gade nr. 36."

Uhrmager A. Hansen
er flyttet fra Stedet Nr. 36 i Slots-gaden til Nr. 81 i samme Gade, nær ved Torvet, hvor jeg fremdeles anbefaler mig med Alt til Faget henhørende. Reparationer saavel paa Stue- som Lommeure modtages og udføres hurtigt og billig. Lillige have Udsalg af nye saavel Stue- som Lommeure til billige Priser og for hvis Godhed indstaaes

Hillerød, den 21de April 1863.

Flyttemeddelelsen i Frederiksborg Amtstidende

BRYLLUP

"Lørdag den 27. oktober 1855 holdt jeg bryllup i Frederiksborg Slotskirke med Sophie."

Dorthea Sophie Jørgensen var nu blevet 32 år gammel og Andreas Hansen 34, og de havde kendt hinanden i mere end 16 år. De havde været kæresten i 10 år, forlovet siden 1851, og først nu kunne de gifte sig. Det skete med pomp og pragt og blev forrettet af slotskirkens pastor Johannes Galskjøt. Begge forældrepar var til stede foruden søskende fra begge sider.

De unge flyttede ind i en lejlighed på I. sal Slotsgade nr. 36, som var ejet af gæstgiver Jacob Abel. Andreas indrettede en urmagerforretning ud mod gaden. Hans speciale var stue- og lommeure.

Da forhenværende købmand og brændevinsbrænder Johan Christopher Sølling døde den 23. marts 1869, købte Andreas Hansen hans ejendom i Slotsgade. På de sidste sider i sin "Krigsdagbog" skriver Andreas om dette køb og

flytningen: "Den 17. april 1869 købte jeg Kanseligraad [sic!] Søllings sted for 7.500 rdl. at tiltræde den 15. Mai, og jeg flyttede derind den 5. juni."

Familien flyttede derfor i 1869 fra Slotsgade nr. 36, I til Slotsgade nr. 7/9, (matr. nr. 184, nu nedrevet), medens urmagerforretningen forblev i Slotsgade nr. 36. For Andreas Hansen gik det trods alt nogenlunde, om end forretningen måske ikke gav det helt store overskud. Der var flere urmagere i byen, men næppe nogen med så god en placering.

I 1872 fremkom initiativ til stiftelse af Hillerød Industri- og Håndværkerforening. Blandt initiativtagerne var Andreas Hansen, som sad i de to første bestyrelser, dvs. fra 1872 til sin død i 1875.⁷

I dødsannoncen i FREDERIKSBORG AMTSTIDENDE 14. maj 1875 står der: "Det meddeles herved deltagende slægt og venner, at min kære stræbsomme mand, mine 4 børns kjærlige fader, uhrmager Andreas Hansen, efter længere

Slotsgade 36,
ca. 1900 med
Basaren "Lin-
den" og Johan-
nes H. Brubns
købmandsgård

Foto: Carl
Rathsach.

Hillerød Lokal-
historiske Arkiv

tids svagelighed hensov blidt og roligt onsdag den 12. maj i sit 54. år, dybt savnet af hans efterladte. Begravelsen fandt sted fra hjemmet tirsdag den 18. maj."????

SLUTNINGEN PÅ HISTORIEN

Mellem 1856 og 1865 havde hans kone, Sophie, født fem børn, tre drenge og to piger. Sønnen Lauritz døde som knap otteårig af mellemørebetændelse, og siden hans død gik moderen med et forunderligt, sammenklappeligt guldsmykke om halsen. I det havde hun et billede

af sin mor, og en søster, der begge døde med en uges mellemrum blot seks måneder efter sønnen Lauritz (yderst th. i smykket). Hendes far, den gamle urmager Lars Jørgensen, døde to år senere i 1868 - 80 år gammel. Andreas Hansen døde som nævnt i 1875, og hans forældre først fem år senere. Hans far måtte faktisk være værge i flere år for sine umyndige børnebørn. Et sådant tillidshverv kunne man selvfølgelig ikke overlade til kvinder, og da heller ikke til børnenes moder.

Sophie døde af tuberkulose i 1882, kun 59 år gammel.

Sophies sammenklappelige guldsmykke

Fra 1875-1882 blev hun støttet økonomisk af sin velhavende ugifte broder, overlærer og cand. theol. Christian Jørgensen i Horsens, som nødtigt ville have, at hans søster skulle "komme under Kommunen".

Ingen af urmagersvendens børn blev gift og fik børn. De bosatte sig alle i København, og i 1943 døde den yngste datter Emilie Henriette Hansen som manufakturhandler i Baggensgade 14 på Nørrebro. Hun blev 80 år gammel.

¹ Om urmager Lars Jørgensen og familie i Hillerød Lokalhistoriske Forenings medlemsblade: 1999-3; 1999-4; 2002-2; 2007-3; 2008-2.

² Asger Berg, "Hundeprotokollen 1831-1890", HILLERØD LOKALHISTORISKE FORENING, 2012-3, s. 15.

³ Sappørsoldater er ingeniørsoldater. De skal sørge for, at veje, skanser, forsvarsværker, broer osv. er i orden og operationelle for egne tropper, samt reparere de skader, som fjenden har påført bygninger, veje, broer osv.

⁴ Den originale dagbog tilhører artiklens forfatter. Artiklen bygger endvidere på en lang række private arkivalier fra familien Jørgensen, Helsingørsgade nr. 9 fra 1818 til 1954 - alle tilhørende forfatteren.

⁵ Friedrich von Wrangel (1784-1877) deltog i Napoleonskrigene sammen med bl.a. nordmændene Olaf Rye, Hans Helgesen og Schleppegrell. Senere kom de til at kæmpe mod hinanden, da Wrangel førte de tyske forbundstropper mod Danmark under Treårskrigen 1848-50.

⁶ Et primitivt enspænderkøretøj.

⁷ O.C. Andersen, HILLERØD INDUSTRI- OG HÅNDVÆRKERFORENING 1872-1947.

HILLERØDBORGERE 1865-1870

*AF
ASGER BERG*

Sådan står der bag på det hidtil ukendte gruppebillede med 15 af byens fremtrædende borgere i slutningen af 1800-tallet. Lejligheden er ikke angivet, men stedet synes at være Annaborg, og fotografiet er forsynet med numre ud for hver person og med navne bagpå. Blandt personerne er fotograf Carl Rath-sach, og det er utvivlsomt ham, der har taget billedet.

Dateringen, der stammer fra efter 1900, kan der måske sættes et lille spørgsmålstegn ved. To af de 15 mænd på billedet døde i 1884, medens en af dem først kendes i Hillerød efter 1885. Snarere er denne dog forkert identificeret, så at dateringen er rigtig. Ved et par personer er der angivet to mulige navne. Billedet, der er i privat eje, er af stor interesse, da en del af

mændene ellers ikke vides at være portrætteret.

I det følgende bringes navnelisten med tilføjelse af fødsels- og dødsår samt nogle få supplerende oplysninger:

1. Læge, dr. Louis Emil Levin, 1819-1884; 2. Dyrlæge, postholder, sparekassékasserer Otto Andreas Lunddahl, 1830-1902; 3. Hospitalsforstander, sparekassesebogholder Jens Bloch Gjern, 1827-1897; 4. Sagfører, branddirektør Harald Charles Hugo Wimmer?, 1843-1931. Denne kom så vidt vides først til Hillerød efter 1885; 5. Lærer ved Nyhuse Skole, Andreas Peter Riese, 1832-1884; 6. Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole, Christian Valdemar Bendz, 1835-1919; 7. "Borgmester Scholten eller Rauch". Ud fra

alderen er det næppe borgmester, byfoged, birkedommer Hans Rudolph von Scholten, 1816-1895, men snarere protokolfører Wilhelm Frederik Gudmand Rauch, 1843-1894; 8. Overretssagfører, kammerjunker Ferdinand Lerche, 1838-1886; 9. Distriktslæge, dr. Niels Peter Wilhelm Willemoes, 1814-1892; 10. Proprietær Peter Sørensen, Sandviggård, født 1837, død efter 1901; 11. Amtsforvalter, etatsråd Henrik Georg Flemming Lerche, 1808-1890; 12. Købmand Wilhelm Peter Hollmann, 1831-1896; 13. Fotograf Carl Rathsach, 1839-1911. I Hillerød fra 1865; 14. "Meinche eller Langkilde". Antagelig prokurator, byrådsmedlem Casper Langkilde, 1821-1889; 15. Overretssagfører Diderik August Raaschou, 1835-1912.

BILLEDBOG OM HILLERØD 1963

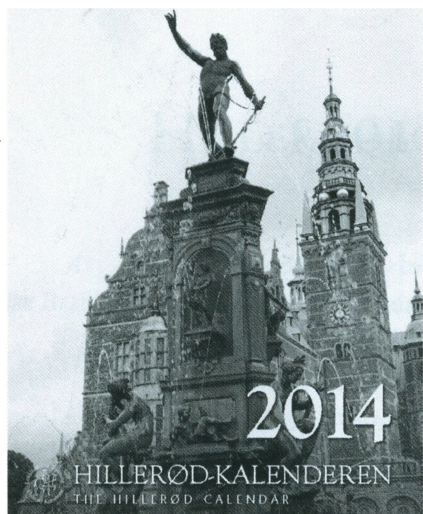
Mogens Selsøe Sørensens fotografier viser de gamle gader i bymidten, Bakkegade, Helsingørsgade, Østergade, Slotsgade og Slangerupsgade, som undergik ganske store forandringer i midten af 1960'erne. Det samme gjaldt Nyhuse med Løngangsgade, Grønnegade og Skolegade.

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling
afholdes tirsdag den 4. marts 2014, kl. 19.00 i Kedelhuset, lokale 2
Dagsorden ifølge vedtægterne

HILLERØD-KALENDEREN 2014

Kalenderen viser 12 før- og nubilleder. Før-billederne er fra perioden ca. 1865 til 1960'erne. Forsidebilledet er som sædvanlig taget af fotograf John Jessen Hansen. Kalenderen kan købes hos byens boghandlere.